

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr PÁL ERNŐ

ÜGYVÉD.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: **Fülei Sz. Lajos.**

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyit-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

A törvényhatóságok ellenállása.*

Irta: **Kossuth Lajos.**

A centralisationalis irány, mely Magyarországon 1867. óta a bel igazgatási szabályozások minden ágán szembeütközött végig húzódik, két irányban nehezedett rá a megyei szervezetre. Az egyik az, hogy egészen egyoldalul, csakis mint a köz igazgatási gépezet egyik kerekét vételezt figyelembe, az a fontos tekintet pedig célzatosan mellőztetett, hogy a történelmi fejlődésű magyar közjog a megyék adminisztratív hivatását alkotmányos hivatásokkal kötötte össze, melyeknél fogva a megyei szervezetnek rendeltetése a nemzetet az állami csínyek, a polgárokat a törvénytelen rendeletek foganaliba vételétől megóvni, egyszerűen azon organumok egyikének lenni, melyek által a nemzet az állami souverainitás functioniban részesülését gyakorolja. A másik pedig az, hogy a megyének, mint adminisztratív közegnek is, önrendelkezési hatósága megbénított.

Ha számon kérjük a történelemtől, hogy mi az, a mi a megyei intézményt képessé tette, hogy az alkotmányosság védbástyájának dicsőséges címét kiérdemelje? Azt abban fogjuk feltalálni, hogy a végrehajtó hatalom a köz igazgatást csak a törvényhatósági tisztviselők által foganatosíthatta, de ezekkel semmi esetben sem közvetlenül, hanem csak a megyék útján rendelkezhetett, a megyék pedig a végrehajtás körüli rendelkezés terén feltétlenül engedelmességgel csakis a törvénynek és törvényes rendeleteknek tartoztak. A megyei intézmény ezen ősi hatóságának nemzeti, állami fontossága kivált Magyarországot sajátos viszonyai között oly rendkívüli nagy, hogy azzal szemközt a központi kormány feszélytelenségének tekintete említést sem érdemlő csekélységgé törpül.

Mondják, hogy e gátra többé szükség nincs, minthogy a miniszterek felelősek a parlamentnek; a megyék panaszkodhatnak utólagosan a parlamentnél; s a parlament biztosítja a törvény uralmát. Vajjon biztosítja-e? Ahol a miniszterek nem idézhetetnek perbe hivatalos eljárásukért mindenki által, ki magát általuk

jogaiban sértve találja (mint Angliában), hanem csakis a parlament képviselőháza által vonathatnak felelősségre, ott a miniszteri felelősség elmélete száz eset közül kilencvenkilencben oly formán van, mint az egykori cigány rákja, a mely a levélben megvolt, de az iszák-ból kimászott.

Az a panaszkodási szabadság, melyet az 1870-iki törvény pótléku engedélyez, nagyon hasonlít a hadseregek fegyelmi szabályzatához, mely azt rendel, hogy előbb üld le a kurta-vasat, aztán panaszkodj. Csak-hogy polgári társaság nem hadsereg. Alkotmányos országban a társadalomnak nemcsak kötelességei vannak, hanem jogai is. A „rend“ érdekét (a melynek nevében annyi bűn követetik el), össze kell egyeztetni a szabadság érdekeivel: ezt csak a törvény uralmának biztosítása teheti; s ez kettőt követel, megköveteli azt, hogy a törvény végrehajtás, különben nincsen rend és megköveteli azt, hogy a törvénytelen végrehajtás végére ne hajtassék, különben nincsen szabadság. Alkotmányos nemzetnek intézményes biztosítékokra van szüksége, melyek gátul szolgálhatnak, hogy a hatalom törvénytelen rendeletei foganaliba ne mehessenek. Ez oly biztosítéka a törvény uralmának, melyet sem a miniszteri felelősség elmélete, sem a parlamentnek utólagos bírálata nem pótolhat. Érezte ezt a 48-iki törvényhozás s épen mert érezte, a törvényhatóságok mindenhatóságát, tehát azt is, hogy a törvénytelen rendelet végrehajtani ne tartozzanak, a miniszteri felelősség behozatala mellett is feltartotta.

A magyar parlamentnek egy hajszálnyal sincs több biztosítéka, mint a rendi országgyűléseknek volt; ha csak a nagyon is udvarias engedékenységet a kabinetpolitika követelményei iránt intézményes biztosítéknak nem tekintjük; — pedig ezer torokkal kiáltja a magyar történelem, hogy a megyei intézmény volt az, a mely megtagadva közreműködését a törvénytelen rendelet végrehajtásától, a maga szenvedőleges „non possumus“-ával annyiszor vissza bírta téríteni a hatalmat az országgyűlési utra, melyet annyiszor elhagyott. A megyei intézmény képezte az országgyűlések garanciáját.

* Iratainak X. kötetéből.

... A hatalom saját érdekében nagyon bölcsen cselekednék, ha a jövődtől addig kérne tanácsot, a míg nem késő. Ma még módjában van a jog tiszteléséhez loyálisan visszatérve, a magyar nemzet kiirthatatlan aspirációjának oly kielégítést nyújtani, mely saját jövődjének ezerszer nagyobb biztosítást adna, mint a mostani korcs állapot... A válság, a mely csak idő, lehet csak hónapok kérdése, rettenetes bonyodalmakkal lesz tele; s ha a hatalom makacsul ragaszkodnék az eszméhez, melyet jeles elődje, József, eléggé bölcs volt tévesnek belátni, a következés vagy az lesz, hogy saját bukásába jövődjének legbiztosabb horgonyát, Magyarországot is bele-rántja, vagy pedig az, hogy (külügyi) bonyodalmak ferge-tege combinatiokat hozhat létre, minőkről korunk augurjainak, a diplomatáknak strucmadár-bölcsesége nem is álmodik.

De hát jönni fog, a minek jönni kell. A történelem folyamának megvan a maga fatuma; nem az ó-görög fatum, mely ellen emberi akarat hiába küzd, hanem a causalitási kapocs fatuma, mely így szól: „ilyen ok, ilyen okozat“. A magyar nemzet elég erős arra, miszerint saját fatuma saját magatartásától függjön.

Ne adja meg magát léhán a reá zuditott idegen érdekek sodrának. „Perrumpit Acheronta labor“. Dolgozzék, hogy erősödjék. Ne hagyja magát a gárdálkodó ministerialis omnipotentia irányra által önkormányzatra képtelen kiskorúságba taszítani!

Álljon őrt önkormányzati intézményeinek célzatosan sorvasztott maradványai felett és lehellje beléjük a közszellem megifjító életerejét és ha nem balul ítélem az áhitat felől, melyet szívében honolni vélek, ne legyen róla megírva, hogy midőn akaratának nyilvánítására hivatik fel, particularis érdekecskék nyomorúságai adják kezébe a szavazati bárcát s nem a hazafiui sziv sugallata.

... Nem hiszem, hogy a magyar nemzetnél az „állati ember“ a „polgárt“ valaha egészen elnyelhesse; — nem hiszem, hogy a magyar valaha azok közé legyen sorozható, a kik azt tartják, hogy „Vaterland! was Vaterland? der Topf,

der Topf ist Vaterland, das übrige sind Fratzen!“ nem hiszem, hogy a magyar nemzet akármi „zsiros fazékban“ elégedést találhatna, ha azt hazája ősi jogának árán kell vala megvásárolnia.

... Hiszen a magyar nemzet az ötvenes években annyit szenvedett, mint többet nemzet soha, — és mégis a sebek vérzésével tagjain, e szenvedések sajnásával szívében, e bánat gyászával lelkében, 1861-ben bármely új szenvedésekre eltökélten, ünnepélyes fogadást tett Isten és világ előtt, hogy: ha tünni kell, tünni fog a nemzet csüggedés nélkül, mint ősei türtek és szenvedtek, hogy megvédjék az ország jogait; tünni és szenvedni fog, ha kell, de az ország jogait az utódoknak, ösöktől öröklött szent örökséget fel nem adja soha!

A politikai helyzetről.

Béke?

Politikai körökben általánosan elterjedt hír, hogy Fejérváry állása megingott és felajánlotta ő Felségének a lemondását. A királyhoz egy közel álló politikus kijelentette, hogy a király még most is hajlandó a koalícióval tárgyalásokba bocsátkozni és a koalíciót a kormányalakítással megbízni, ha a koalíció garanciát nyújt arra nézve, hogy az alkotmányos rend és béke helyreáll és hogy az ő felségjogait nem érintik.

Ezt gyakran hallottuk hangoztatni, valahányszor az országgyűlés megnyitása közeledett. Mennyivel szükségesebb most, mikor az ellenzék vérmesebb része követeli, hogy az országgyűlés együtt maradjon és semmi elnapolást vagy feloszlatást elrendelő intézkedést is figyelemre méltasson, sőt a mérsékelt rész is szükségesnek tartja az együttmaradást, míg a kormány vád alá helyezése felől nem határoztak.

A békének barátai vagyunk, azt óhajtuk, de nem azért kezdtünk a harcnak, hogy semmit mondó kecsketéseknek hitelt adjunk. Gyakran ígértek a nemzetnek, de végeredmény mindig a nemzet terhelése volt. A magyar állampolgár keresménye csak arra való volt, hogy belőlünk fehér rabszolgákat neveljenek, ellenfeleinket jutalmaznak. A magyar föld azoknak terem, nekünk csak a nyomor és szenvedés jut. Ifjuságunk színe-java azok érdekét szolgálja, jövédelmünk nagy része, évenként 500 millió vándorol a zsebükbe és evvel szemben még csak

annyi sem jut nekünk, hogy idehaza megélhessünk. Ott a jólét, nálunk a koldusbot az ösmertető. Százados törekvésük és céljuk a nemzet leszegényítése, mert a szegény embernek nincs ellenállóképessége és örömmel fogadja talán még az ötödik tönkretevő uzsorástól is az utiköltiséget Amerikába.

A béke barátai vagyunk, de oly békét, mely a nemzet lealázására és jövőjének megsemmisítésére, eldobunk.

Legyen harc.

A kormánynak vagy előbbre kell mennie, vagy vissza kell lépnie; de az előrelépés nincs veszély nélkül, a hátrálás nem lesz lealáztatás nélkül. Én úgy látom, nem visszalép, hanem előre lép. Ezt mutatja a meggyekkel szemben felvett harca, ezt jelzi gróf Teleki László kolozsvári főispán lemondásának indoka, ezt bizonyítják Fejérváry elejtett szavai és Kristóffy azon nyilatkozata, hogy a kormány halad tovább megkezdett útján. De e mellett szól a király multja, ki soha sem engedett, míg nem volt kényszerítve. A nemzet felvette a harcot és folytatja.

Voltak szomorú korszakok, mikor városok, falvak lettek feldulva és lakói rabszjira fűzve, vagy hóhéroknek kiszolgáltatva, vagyonaik, jószágai elkobozva. Volt idő, mikor ellenségeink erősebbek voltak, mint jelenleg és mi gyengébbek, mint most, és minden talpalattnyi földet vér árán, fegyverrel kellett megvédeni, mégis fölvevük a harcot. A nemzetet leverték, de kiirtani nem bírták. Az árulók és élősdiek egész raja lepte el a szegény nemzet testét, azt lesoványították, de ujjal felemelkedett és fel fog emelkedni, ha százszor is verik le, mindaddig, míg él magyar a földön. Jogait fel nem adja.

Nyomor és szenvedés jut osztály részünk gyanánt, hisz a király mondotta. De szerencsére a viszontagság és veszély igen gyakran egyesíteni szokta az embereket és minél több nyomor és szenvedésben lesz

részünk, annál többen csatlakoznak a nemzeti ügyhöz. És a mi nem sikerül a bölcselkedésnek és ékesszólásnak, hamar megteszi az elnyomás.

A nemzet annak idején örömmel fogadta volna a kilences bizottság javaslatát, majd a magyar vezényszót követelte, de most aligha el nem jutunk az önálló magyar hadsereg követeléséig. II. Jakab, az angol forradalom atyja, gyakran mondotta: „Nem engedek, atyám adott engedélyt és lefejezték.” De nem gondolt arra, hogy ha Károly a „rövid parlamentnek”, a mely 1640 tavaszán egybegyűlt, csak felényi engedményt tesz vala, mint a mennyit néhány hóval utóbb a hosszú parlamentnek adott, úgy élt és halt volna meg, mint hatalmas király.

Az általános szavazati jog.

Ez a kérdés gyakran van felszínre dobva és ellenfeleink mindannyiszor olyan színbe tüntetik fel, hogy pártunk a koalíció érdekében ellene volna. Kossuth Ferenc elnökünk legutóbb megdönthetetlen következtetéssel mutatja ki, hogy a függetlenségi és 48-as párt még akkor is követelte, mikor más pártoknak eszébe sem jutott és azt hangoztató újabb pártok még nem is léteztek. Tisza Istvánnal szemben is azért „szerelt le”, mert Tisza megígérte a választói reformot, de a mely elől később kitért. Kossuth nemcsak a függetlenségi-párt kötelességének mondja a választói jog kivívását, hanem a magyar parlamentnek is. Most a király ajánlja e jogot, ennek a parlament ellen nem állhat, ha a népképviselő elvét lábba taposni nem akarja. Csak egy a követelése: a Fejérváry-kormány mondjon le, mert olyan kormány, mely az alkotmányosság épületét rázza, jog-teremtésre nem vállalkozhatik.

Glosszák.

Budapesten tombol a kormány által felbőszített csöcselé. Aljas merényletet intéz a sajtó szabadsága

ellen, dühe céltáblájának azokat a lapokat válogatja ki, melyek önzetlenül és becsületesen küzdenek a népjogokért és a nemzeti becsületért. Azt mondják, hogy a szociálisták akarnak ezzel pressziót gyakorolni a hazafias újságokra. Ez nem igaz. Nem hisszük, nem tudjuk föltételezni, hogy a népjogokért, az általános jólétért küzdő igazi szociálistákban olyan kevés érzék legyen a jog iránt, hogy mikor maguknak jogot követelnek, éppen akkor feledkezzenek meg a mások jogainak tartozó tiszteletéről. Nem tudjuk összeegyeztetni a szocializmus legfőbb eszközeivel, az érvek által való meggyőzés elvével azt az otromba és brutális támadást, melyben a szabad vélemény-nyilvánítás és az eszmék mellett való agitálás legfontosabb eszközeinek: a sajtószabadságnak volt része Budapesten. Az igazi szociálisták, kik tiszteletre méltó és megvalósításra érdemes eszméik diadaláért becsületesen küzdenek, mindenesetre megbecsülik a népjogok legnemesebbikét: a sajtó szabadságát, és midőn népjogok-, népszabadságért küzdenek, nem mérnek halalos csapást a népszabadság legfőbb életszervére.

A szocializmus első sorban nem politikai, hanem gazdasági irányzat. A szó igazi értelmében vett nemzetközi szocializmus sem jelenti a hazai teljes megtagadását s hazafias érzelmek elnyomását. A nemzetközi jelző itt csak a szociális reformokért való küzdelemnek az egész emberiségre való kiterjesztését jelenti. De emellett a hazai szeretete s a nemzeti célok iránt való lelkesedés szépen megfér. Megmutatták ezt a marosvásárhelyi szociálisták, kik e hó 3-án tartott gyűlésükön a nemzeti követelmények és a szociális reformok egyidejű megvalósítását követelték s egyszersmind Kossuth Ferencet is üdvözölték.

Nemzeti szabadság nélkül népszabadság, nemzeti jogok nélkül népjogok el sem képzelhetők. Az a kormány tehát, a mely a nemzeti szabadságot elnyomni s a nemzeti jogokat elsikkasztani törekedik, nem mond igazat, midőn a népjogok kiterjesztését s a népszabadság megerősítését igéri. Aki igazán akarja a népjogok kiterjesztését és a közgazdasági reformok megvalósulását, az nem állhat be a jog és törvény-íprő erőszakos kormány csatlósának, hanem oda áll az alkotmányért küzdők sorába. Így majd kiegyenlítődik a hazafias és a szocializmus elvei között mesterségesen támasztott ellentét.

„Elmult generáció elavult idealizmusa.” Ilyen frázissal illeti a haladó-párt egyik újsága a nemzeti küzdelmet mozgó és éltető hazafias lelkesedést. Neki elavult fogalom és ősi idealizmus mindaz, ami más nemzeteket nagygyá, hatalmassá tett s ami évezredekben át szülő anyja volt minden magyarnak, nemesnek és dicsőnek. Ha az, aki ezt az ostoba megjegyzést kockasztotta, ismerné a történelmet, akkor tudná azt is, hogy a történelemben szerepet vitt nemzetek mindig akkor kezdettek hanyatlani, mikor a nemzeti érzés ereje megrendült bennük s helyét a *mának élő önzés* foglalta el. Nálunk évtizedeken keresztül igyekeztek a mindenkor kormányok a nemzeti érzést gyöngíteni, de hála a magyar faj természetének, a nemzeti érzés éppen akkor éledt föl halalos álmából, mikor a legnagyobb erővel dolgoztak a megölésén. A jóirt és igazért való lelkesedés annyira általános már a nép szívében, hogy annak elnyomása, a hamis prófétáknak semmiféle álokoskodással sem fog sikerülni.

p. e.

KÜLÖNFÉLÉK.

Szervezkedjünk.

Csuffa tették vármegyénket, nyakunkon a tatár: szervezkedjünk! Mi hozta ránk e szegénybélteget?

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

Uj arany trombita.

Az örök igazság parancsolatára megszólaltatja:

János vitéz.

Első lehelet.

Előhang.

Nagy idő szakadt ránk véreim magyarok! Ádáz foga Bécsnek újra ránk agyarog. Készül a fergeteg, gyűl már a zimankó, Csörög már a rablánc, zörög már a mankó, Fátólyt mi a multa hiába vetettünk: Az a régi átok ül újra felettünk; Az a régi átok, a régi gyűlölség Sorvasztja reményink zsendülő gyümölcsét. Négyszáz esztendeje rettegjük e rémet, Négyszáz esztendeje — csak huncut a német!

— Én is a bubajra, mibe hazám senyved, Daliás időben keresem az enyhet; S hol a hősök vére özönle patakban, Bitófák tövében egy kúrtre akadtam: Arany trombitára, mely csodásan zengett, Harsány riadóját hallgatta a nemzet. Szólalj meg, riadj meg — figyeljetelek rája — Örök igazságnak arany trombitája.

Második lehelet.

Nemzet és szoldateszka.

Ott kezdem a dolgot, mikor osztrák ármány Szorítani készült a magyarok jármán: Gyalulta minékünk a koporsó-deszkát, Bővitni akarta a csuf szoldateszkát. Más országnak is van hadserege — sajna! — Ott sorvad a nemzet legszebb virágsírja;

De legalább védik nemzetüket másutt: Katonáknak nálunk más a hivatásuk. Hol van a magyar had? hol a néphadsereg? Kétfejtű sast hord ott minden baka-gyerek. Idegen föld nekünk a „közös” kaszárnya. Megölünk, nem védünk az osztrák sas szárnya; Még becsületed is, jó nép, ott elveszted, Mert ilyesmi legényt nem illet, csak tisztet. Nézd a lógóját, nézzed a kardbojtját, Ott a magyarságot a lelkedbe fojtják. Rossz májuk a magyart gyűlöli utálja, Ott a magyar ember csak császár kutyája. Magyar beszéd helyett ugatni tanítják: Magyar embert ottan sváb szóra szoritják. Ez az a kétféjtű rettenetes bálvány, Mindenünk eluszik rengeteg étvágyán, Ősi jogunk, vétünk a milliók mellett — Ideje, a mérték, hogy végre betellett. Már harmadik éve, hogy fogát ránk fente; Szelid nógatással kezdték eleinte, De mi megismertük tollárul a gémet: Dejszen tőlünk nem kapsz több katonát [német!]

A mi eddig megvolt, ezentul is adjuk; Ha többet akar még: annak árát szabjuk. Törvény szerint e jog minket meg is illet, — Mi lenne belőlünk ily haderő mellett?

Harmadik lehelet.

Uj kormány.

Itt az alkotmányos, uj felelős kormány, Rágódik a hazán, mint fereg a tormán. Pillangókká lettek csunya hernyó-bábból, Törvényes gyerekek törvénytelen ágyból. Csak egyet hagytak ki, a jó Gyuri Bandit, Ráfogták: fél szemmel a törvényre sandít; Aztán nem is vált be igaz panamásnak; Kell hát, hogy a helyét adja oda másnak.

Befekettették: eljár szája itt-ott, Kibökenté nyíltan az udvari titkot. Baj, ha egy miniszter ilyesmit kikottyant, Lám, most Gyuri Bandi a módból kipottyant

A miniszterelnök: Fejérváry báró, Hős futár valaha, ma bicegve jár: Feláll a bajusza, lábán, ha úgy állna, Nem volna hercegebb Lukács Laci nála. Nézd csak a veteránt, nézd csak a hős cincért, Kész ő a halálra minden osztrák princért; Hü privátdinerje császári urának, Kinek rá kegyei bőkezűen szállnak, Golyó-, vagy szózáport hajlandó kiállni: De — ha kell — hősileg meg is retirálni.

Demokrata Kristó a belügyminiszter, Most nemes Kristóffy, belső titkos tiszttel; A hogy csak a teli tüdejéből telhet, Harsog általános szavazati jog mellett; Pedig, a mit ígér, ha az általános, Akkor az én nevem Habakuk s nem János, Ravaszág vigyorog a kend programjárul, Kristóffy cimborá zsákba maeskat árul. Mindegy, de őrzöngve ujjongnak a szocik S helyeslik a bögést — kötélnék állt bocik; S mig vigan osztóznak koncon a vezérek, Ordít a nyáj, mint a fába szorult fereg; Mint a nép barátját, ünnepelik Kristót: Uj világmegváltó — no meg, hogy az is tót. Ki az alkotmánynak mélységes sirt ásott; Róka-foga mostan a „népjog”-ba vásott; Annak pedig inkább abba kéne vásni, A minek a maeska gödröt szokott ásni.

Utódja Deáknak most Lányi miniszter, Kit minden porkoláb hivatalból tisztel. Ő a kabinetben az „uj jog” tudója, Fejérváry báró alkalmi sugója. Kormányzata mellett kicsirázott ujra

A pokol mélyére kergetett cenzura, Szókimondó laptól, ha kikap az osztrák, Szemfüles kopói menten elkobozzák. A ki főispánt sért, lefűtelik rögtön: Virul a szabadság és telik a börtön. Már sokan ott ülnek, meg sem állnak százig; Itt a dicső példa: professor ur Zeisig.

„Megfelelő másat György helyébe állíts!” Ez a parancs Bécsből: nosza gyere Feilitz! Ez lesz nekünk való, ez lesz arra való, Ugy közibénk illik a pokolra való, Ásó-kapa nála, kész hogy vele sirt ás, Célja az alkotmány- meg az erdő-irtás. S most Vörösmeg Feilitz nagy dologba fárado: Székelyek számára gründolnak bot-gyárat. Vándorbot, koldusbot: erős-e? elég-e? Mikor fordul vissza a boldogabb vége?

A püspök-falatot s a szentelt kalácsot Jó étvágygyal eszi, dicsérik Lukácsot! S ha talán az idő fordulna viharra: Nem hagyja a császárt, — számitnak Biharra.

Van kormányunk, van ám; s már programm [is volna, Csak többség kellene, mely erre hajolna; Már megvan a pitykes nagy a kormány gondja: Mikép varrjon ujjast a fületlen gombra?

Negyedik lehelet.

A haladó-párt.

Haladó a pártjok s gyűlnek közelébe, Mint pákosztos kölykök lesi-pecsenyére. Ki előre siet, kiveszi a részt: Lám, a magas polcra kinevezték Vászit. Zivataros multját félreleteszi szépen, De mégis valami ott lóg a kezében,

Szervezetlenségünk. Mert bizonyítással van az, ha csak sejtjük is vala, hogy mi van készülében én sem megyek el hazulról, s mások is sokan megjelennek a híres közgyűlésen. Oldott keve voltunk, s immár is az leszünk, ha nem szervezkedünk. Hogy és miképp legyen? Azt is megsughatom. Legyen egy vezérkar. Kinek, kinek tapintó két keze, mindig rajta legyen a vidéki ellenzék érző ütőeren, a ki ha vész közel, mint a közel multban, előre jelezze, hogy mi a teendő; akkor hasztalan ül majd a közgyűlésen egy király s egy cigány, egy ur és egy cigány, avagy pardon érte! egy mungó s más mungó, tehát a két mungó, mert a hangot s az olajat a szavazógépnek majd otthonról adják az ő választói. Legyen egy impozáns alakuló gyűlés Székelyudvarhelyen. Ha lesz majd felülről neves nagy emberünk vele, jelenlétevel, hanem nélküle, magunkra. Minden közegben van pap, tanító s egy pár derek székely, urakból is kerül elég feles számmal, akik nem haladnak a haladó párttal. Ezeket hívjuk megegyüttes gyűlésre Székelyudvarhelyre. Azt mondják, hogy vármegyénk főnöke körutra indul, meggyőzni a nepet. No ha nem volt a mult telen diadal körutja, hat most majd az leszen. Gondoskodunk róla es állunk elebe!

E körut dacára is csak szervezkedjünk s akkor meg lesz a minek nem szabad elmaradni, hogy le-mossuk a gyalázatot, mit ránk kentek a mult napok!

Péterffy Lőrinc.

— Olvasó közönségünk figyelmébe. A „Székely-Udvarhely“ szerkesztősége — célszerűségi okokból — úgy határozott, hogy ezen lap felelős szerkesztését reám bízta. Ezt a tisztet én a mai naptól kezdve magamra vállaltam. Midőn erről az olvasó közönséget értesíteni kívánom, kijelentem, hogy a „Székely-Udvarhely“ politikai iránya nem változik. Ezután is teljes erőnkől küzdünk a függetlenségi és 48-as Kossuth-párt zászlója alatt s hogy ezt tehesük: a hazafias közönség lelkes pártolását, önzetlen lel-

kümből fakadó eszméink hatékony terjesztését, a „Székely-Udvarhely“ további felkarolását kérjük. Lapunk munkatársi gárdája újabb: Dr Zakariás János, Szász Zsombor és Dr Benedek János országgyűlési képviselők belépésével erősödött. Ez utóbbinak mai számunk tárcarovatában találják olvasóink be-köszöntő közleményét. Székely anyavárosunk és vármegyénk egyedüli tiszta 48-as függetlenségi lapját ismételtelen a közönség méltó figyelmébe ajánlva, vagyok Székelyudvarhelyt, 1905. december 6. hazafias tisztelettel: Dr Pál Ernő ügyvéd, a „Székely-Udvarhely“ felelős szerkesztője.

— Aki megállott a lejtőn. Gróf Teleki László, Kolozsvár és Kolozsvár kinevezett főispánja lemondott állásáról s ezt a következő nyilatkozattal okolta meg: „Amikor a belügyminiszter a főispánság elfogadására felszólított, kijelenttem neki, hogy engem semmiféle erőszakhoz hatalmi eszközül föl nem használhat. Mivel tudomásom van arról, hogy folyó hó 15-től kezdve abszolutizmussal fogják kormányozni Magyarországot s így azok a föltételek, amelyek alatt a főispánságot elvállaltam, megszűntek, ebből a konzekvenciákkal levontam s állásomról lemondtam. Ehez az elhatározásomhoz járult az is, hogy biztos tudomásom van arról, hogy a kormány nem fogja tovább forszírozni a főispáni installációkat, hanem kormánybiztosokat nevez ki, akiket teljhatalommal lát el.“ Teleki lemondása Kolozsvárott nagy lelkesedést keltett. Mit szól ehhez Ugron János? És mit szólnak a 73-ak?...

— Vármegyei közgyűlés. E hónap 18-án (hetfőn) Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága közgyűlést tart. A közgyűlésen — előre láthatólag — a császári biztos ur fog elnökölni és holmi Fejérvári és Kristó-féle szöveget is napirendre kerülnek. Figyelmeztetjük a hazafias bizottsági tagokat, hogy e rendkívül érdekesnek ígérkező közgyűlésen teljes számban vegyenek részt.

— A kabát, a 20 korona és a haladó-párti lapszerkesztés. A hely-

beli haladók, vagyis „A jelenlegi válságos politikai helyzetből való békés (?) kibontakozás munkálására alakult ideiglenes bizottság“, akkor, mikor még csak gondolkozott a párt-újság megindításáról, alkudozásba bocsátkozott a szerkesztés elvállalása iránt egy igen szegény sorsu, de ambiciózus fiatal emberrel. Az illető alkudozás közben kirándult a vidékre, hogy a néphangulatát megismerje. Itt a nyomor és alkalom bünye csábitotta. Ellopott egy szalon kabátot és 20 koronát. Azonban a haladók busás fizetéssel egybekötött szerkesztői állását nem vállalta el...

— „Hazátlan bitangok“ Székelyudvarhelyt. A császári biztos ur „hazátlan bitang“ jai okadják a sarat, kéjjel fetrengnek a hazafiatlanság pocsolójában, melyet a dicső Kristó alakok hova tovább mind mélyebbre ásnak, hogy bele-süllyesztek abba eddig szűztiszta székely népünk becsületes gondolkodását. Azt akarják, hogy eladja a székely őseitől örökölt hazáját és idegen hatalom lábai előtt fetrengjen a hajdan vitéz magyar nemzet. Vigasztalan, reménytelen lenne ez az akarnokság, ha mindenki tisztában nem volna a gyalázatos céllal; ha még a legtávolabbi faluban levő székely ember sem tudná, hogy ősapái drága véren szereztek és tartották föl ezt a hazát; ha nem látnák azt a tolvajlámpát, melynek csalóka fénye csak azért pislog, hogy az eltévedt utast oda csalja és a rablásra kész haramiák levetkőztessék, kifoszszák magyar nemzeti érzelmeiből, hogy hozzájuk méltó nyomorult bandita váljék belőle is. Vigyázzatok székelyek és imádkozzatok, hogy kísértetbe ne essetek!... Nekté őseitek nem volt galíciai kazár, sem muszkavezető; a ti becsületes gondolkodásotok, hazafias lelkiismeretetek nem lehet hazaárulásra kapható. Szánjuk a megtévelyedett agyu rikácsoló „szemét nepet“, sajnáljuk, hogy a levegőt fogyasztják és erőlködésüket megmosolyogjuk. A többit az igaz magyar, honvédő székelyekre bizzuk, akik igen jól tudják, hogy 1848-ban Kossuth apánk miért borult le a nemzet nagysága előtt, miért küzdöttek a 48-as idők hősei és miért nem valósú hatott meg teljes egészében mai napig sem a március 15-én kihirdetett 12 pontba foglalt nemzeti akarat. Jól tudja a becsületes székelység, hogy 38 even keresztül a mindenkori kormány Ausztria malmára hajtotta a vizet és kiszolgáltatta ellenségünknek hazánkat. Pénzért, hivatalért, koncert dolgoznak most is a bécsi politikai vigécek, akik mindent elkövetnek, hogy kényelemhez szokott tagjaikat a magyar nép zsírján hizlalhassák; ismét hatalomra vágnak Fejérvári-bandájával az élen, hogy folytassák a 38 évig gyakorolt kizsákmányolási politikát ellenünk. Ehhez várják a székely nép támogatását más címen, más jelszavak mellett, de a már eléggé ismert rendszerrel. Azonban bármint toporzékoljanak, a maszlagot nem veszi be a székely... Nem lesz bolond többé, hogy a hátát oda tartsa holmi kétes existenciáknak a hatalomra való fölsegítésére...

— Lélekvásárlás. Közmegebontránkozást keltett városunkban, hogy a Marosvásárhelyen e hó 3-án megtartott népgyűlés ellensúlyozására és a győri botrány megismétlésére nálunk is „hazátlan bitangokat“ kerestek napi 20 K és fuvarköltség mellett. Azonban a hazafias nép kö-zött — s ezt dicsérettel írjuk javára — egyet sem találtak.

— Ostromolják a sajtó szabadságot! Kristó hívei, csókos pajtásai, a Fejérvári-kormány hazátlan bitangjai dolgoznak. Hétfőn este hét órakor a kormány protekciója és oltalma alatt ugyan az a csöcselék, mely Szentpétervár, Moszkva és

Odessza utcáin most üvöltözve gyilkol és fosztogat, Budapesten, a magyar fővárosban is megkezdette romboló munkáját. Gyalázatos merényletet követtek el az egyesült ellenzék napilapjainak szerkesztőségei ellen. Megostromolták a Budapesti Hírlap házát s onnan a Pesti Hírlap szerkesztőségéhez vonultak. Majd a Polgár, Független Magyarország, Magyarország, Pesti Napló, Egyetértés és a Budapest szerkesztőségeit veték sorra. Utközben a tömeg belélt a Koronaherceg-utcában levő lőpósta épületébe is, ahol egy távirónő halálos rémületében kiugrott az ablakon. A két utóbbi lap szerkesztőségéhez tehát azért nem juthattak el, mert a rendőrség, amelyet addig mindenfelől hiába hívtak segítségül, hallván, hogy állami vagyont is rongál a tömeg, most már közbelépett és szétszórta őket. A romboló sörredék nép azután a „Népszava“ előtt gyűlt össze megint és elénekelt a Marseillaise-t s aztán Garbai elvtársuk beszédet intézett hozzájuk; megköszönvén nekik a „diadal ünnep“-et. Fejérvári elvbáratái ezután: „Éljen a forradalom!“ kiáltással szétoszlottak. Tizenhat ellenzéki lap betűszedői és más technikai munkásai nem végeznek föladataikat s így egyelőre az újságok nem jelenhetnek meg. A nemzetközi szocialisták pártvezető-sége általános munkássztrájkot akar létrehozni. A főváros közgyűlésén polgárörtség szervezését javasolják, a rendőrség kvótáját megvonják és a közgyűlés sürgős felterjesztést, esetleg táviratot intéz a királyhoz.

— A nőegyesület teaestélye szombaton folyt le szép sikerrel. E hó 8-án d. u. 2 órakor a vármegyehez kistermében tartandó választmányi ülésen számol be a rendezőség annak eredményéről. Ekkor lesz a közgyűlés idejének a kitűzése és a szegény gyermekek felruházásának tárgyalása is.

— A béka és az ökor. Aesopus meséje szerint — a béka megirigyelte az ökor nagyságát és hogy ő is olyan nagy legyen, felfújta magát. S azt kérde társaitól, van-e olyan nagy, mint az ökor. Azok „nem“ mel feleltek. Még jobban felfújta tehát magát, de társai most is megmaradtak előbbi véleményükön. Ekkor minden erejét összeszedve, még egy utolsó kísérletet tett, hogy célját elérje. Ez azonban halála volt, mert megpukkadt. A „főispáni“ installáció alkalmával a „Haladó-párt“ legnagyobb közjogásza jogbölcséleti elméletet fejtett ki a darabont-kormány törvényességéről s öntelten várta a gyűlés tagjainak elismerését, tudománya nagyságáról. Ez az elismerés azonban nem jött meg, sőt... Most újra neki rugaszkodik és nyomtatásban adja ki tudományát a haladó-párti újságban. A hatás azonban most is csak annyi, hogy alig bírjuk elfojtani nevetésünket. Reméljük, hogy a harmadik kísérlet sem fog elmaradni, de azzal együtt a békát ért katasztrófa is bekövetkezik...

— Az új tanítvány.

Sz. F. igazgató tanító: Mond meg Pali fiacskám, mit jelent ez a szó: „főispán“?

P a l i k a: Az ispán feje, mely lehet tök is, ez esetben szokták használni cinege fogni, bár tudtom szerint semmi fogalommal nem bír.

T a n i t ó: Jól van fiacskám, ez is igen sok rólok. Mond meg mit értünk „alkotmány“ alatt?

P a l i k a: Alkotmány alatt Csikba értjük a sertés olt, az édes anyám

Miről — Chlopy után — hetyke kuruc-módra Szavaltá vitézül: lófark a csákódra! Micsináljon véle? le nem tagadhatja: Megtartja magának, saját használatra.

Nézzetek, hogy görbed igába Nagy László, Kinek magaslan kéne, mint a zászló; Irói pennája, Zsadányi Istvánja Nem üres fejére a babért kínálja. A babér, a népkegy előtte nem édes; Ő csak rangra szomjas, ő csak konca éhes. Kullogó kutyából soh'se lesz oroszlán, Ott nyalakodik már az árulók kosztján. Még sohasem voltam uri akasztáson: Az övén pótolum ezt a mulasztásom.

Tahy kamarás ur esete csak furcsa: Prónay zsebében Pestvármegye kulcsa; Se főispán széke, se telt kamarája: Üres kamarának bolond a gazdája.

Hajh! Teleki László, gróf Teleki László! Vértik a mi szívünk még most is a gyásztól. A te bus emléked szentséges oltárunk, Melyhez imádkozni, meg zokogni járunk. Kettős gyászt kössetek a magyar zászlóra: Ugy nézzetek az új Teleki Lászlóra!

Görnyedt ő Szapáry török rabigába: Osztrákra cserélte a kis unokája. Látod-e: gubernátor a papa kedvence: Székelye: Ósbuda s a bécsi Velence. Kormányzott eddig is, de csak automobil, Kormányzásra mostan bővebb alkalmanylt: Fiumében szídják a bőszi talánok, Pityeregnek Pesten utánna a lányok.

Kap-e új minisztert a Felség személye? Epekedve pislog Gyuri gróf feléje, Illik is ő hozzá, hogy e tiszre vágyjon, Mert párja nincs Pesten, sem a Hortobágyon;

Valamennyi gulyát bár rendre bejárnál: Különb legényt nem lész Károlyi Gyurkánál.

Közalapítványi csősz lett Hertelendy, A Csáky szalmáját vigan csépelendi, Mindenkor kormány Tinódyja: Szóts Pál. Nem marad el töled zsirtól csepegős tál. Gajáry, Kubinyi, meg a többi Gézák, Minden kormány után ott kocogó cézák, Percig se haboznak, elszántan beállnak Császári királyi szociálistának.

Az a híres Ugron, a mameluk János, Ki mindenre hajló, ha neki nem káros; Vásárhelyi, Pongrácz, meg Pallavicini, S mind, aki hazáját, nemzetét kicsinyli, Ugy illenek oda, mint zsák a foltjára, Hiszen tudni való: akad eb korpára. Nem baj ha az ország dolgai maradnak; Nagy öröm az, hogy a haladók haladnak.

Demokrata szürre varrja a szép himet S osztogat a kormány nevet, rangot, címet. Rajta ti jött-mentek, tiétek a vásár, Osztagotó kedvben vad mostan a császár. Kormány kerekére kell kenni kenőcsöt, S elengedik érte mind a kilenc ösöt, Kapsz kamarás kulesot, bároságot, rendjelt, Magad ne is fardaj: utánvéttel rendeld. Uj nemes levelek csak úgy hulldogálnak, Hát hiszen kutyabőr dukál a kutyának. Ki vagy? mi vagy? mindegy, mindenre [szert tehetsz, Spiritusz-kotyvasztó, fa-szállító lehetsz, Csakbővibe' dukálj a nagyobb pénzmennek, Ez most az alapja a legfőbb érdemnek.

No világváltó, rongyos poretárok! Szemetekről most sem esik le a hályog? Hát e kufár népért álltok ki a gátra, Mert lők tinektek is valamit — plakátra?

háznál a fészekre tett tojást. Más jelentőségéről valahol hallottam, de most nem emlékszem.

Tanító: Mit nevezünk kormányoknak?

Pali: Az apám ökre szarvánál tovább sohasem láttam, de az eke kormányát mégis ösmérem. Egy tengerész bátyám említette, hogy hajón is van, de ezen kívül más kormányt nagyapám sem ösmert.

Tanító: Talpraesetten felelsz fiacskám. Még csupán azt mond meg: ösmersz-e királyt és minő hatalommal vannak felruházva?

Pali: Királyt négyet ösmerek u. m.: makk király, zöld, sárga és piros királyt (az utóbbit szegyenkezve ejti ki), de biztos tudomásom szerint csak akkora hatalmuk van, hogy bármelyik disznó elűtheti.

Tanító: Bravó, bravissimó, mehetsz főispánnak.

Es Pali elmegy főispánnak.

KÖZGAZDASÁG.

Az udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylettől.

Sz.: 329—1905.

MEGHIVÓ.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület f. évi december 19-én d. e. 10 órakor a vármegyei ház kistermében rendes közgyűlést tart, amelyre az egyesület tagjai tisztelettel meghívottnak.

Tárgysorozat:

1. Hollaki Arthur elnök urnak az elnökségről való lemondása, illetve bucsiratának előterjesztése.
2. Az 1906. évi munka-program.
3. Az 1906. évi költségvetési előirányzat megállapítása.

4. Intézkedés a pénztárnoki állás betöltése iránt.

5. Az alapszabályok 18. §-a értelmében a közgyűlést 4 nappal megelőzőleg írásban beadott indítványok tárgyalása.

A közgyűlést megelőzőleg az elispáni hivatalnál d. e. 9 órakor választmányi ülés tartatik, a melyre a választmány tagjai meghívottnak. Székelyudvarhely, 1905. nov. 25.

Az elnökség.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

H. J. Székelykeresztur. Helyesen vélte. Tényleg „A politikai helyzetről” irt cikkek elsőtől utolsóig, sőt az ezutának is kizárólag Dr Gyarmathy szerkesztőségi tag tollából kerültek és kerülnek ki.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa újság-kiadó intézete.

NYILT-TÉR.*

Tisztelettel hozom b. tudomására a n. é. közönségnek, hogy f. hó 8-án pénteken nagy hal-estélyt rendezek és ez alkalommal is, mint rendesen Sandorka és fia jeles zenekara fog hangversenyezni. — A kiváló legelsőbrendű balatoni és dunai halak u. m.: Fogas, Harsa, Kecsege és Csuka különböző nemben lesznek kiszolgáltva, melyekből nyers állapotban is eladok. — Előzékeny és pontos kiszolgálat.

A n. é. közönség kegyes pártfogásáért esedezik

kész szolgálattal

Sándor István

vendéglős.

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Sz. 1026—905. kj.

HIRDETMÉNY.

Alólírott által közhírré tétetik, hogy szentkeresztbányai Szabó Károly 1056. községi és 41081. törvényhatósági szám alatt kiállított s egy darab pirosszörű tehénről szóló járlatát a helybeli baromvársáron elvesztette. Felalálója felkértek, miszerint a megtalált baromlevelet hozzám küldeni sziveskedjék. Szentgyházásfalun, 1905. nov. 28.

Menyhárt János, körjegyző.

Hirdetmény.

A „Kereskedő Ifj. Kör” helyiségei, főtér és Kossuth-utca sarkán levő egész első emelete 1905. április hó 24-éig kiadó. Értekezhetni Csató Imre urnál (Csató és Kun cég.)

Legelősebb és legesinosabb nyomtatványokat készít Betegh Pál és Társa nyomdája Székelyudvarhely

A homoródi járás főszozlabirójától.

3550—905. k. i. szám.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye homoródi járásához tartozó Homoróddaróc községben a körorvosi állás lemondás folytán megüresedvén, arra pályázatot nyitok és felhívom mindazon egyetemes orvostudori oklevéllel bíró orvosokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt folyamodványaikat hozzám 1906. évi január hó 30 ig okvetlenül adják be.

A községi orvos kézi gyógytárt tartani köteles.

A községi orvos javadalmazása: 1200 korona évi fizetés előleges havi részletekben;

100 korona lakbér negyedévi részletekben;

40 fillér vényírasi és látogatási díj, ejjel 50 fillér;

1 korona halottkémlési díj, huszemlelési díjak;

2 öl tűzifa haza szállítva.

Okland, 1905. november 27.

1—3.

Szabady.

főszozlabiró.

KIADÓ LAKÁS,

mely áll 3 szoba, konyha, kamara stb. hozzátartozóival s külön udvar 1906. évi április 24-től kiadó. Cim a kiadóhivatalban.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

NAGY KARÁCSONI VÁSÁR!

Mélyen leszállított árak mellett!

December hó végéig, esetleg míg a készlet tart. 85—120 cm ruha gyapju-posztók ezeltől 55 és 1 frt 20, most 35 és 60 kr.

120 cm. széles Angol ruha-posztó ezeltől 1 frt 25 és 1 frt 40, most 56, 75, 85 és 95 krajcár.

Divatos blousnak valók 2—3 metres darabban most 75, 85, 1 és 1 frt 20-ig.

Merina Delám szövet ezeltől 40 kr., most csak 28 kr.

Finom francia gyapju Delám ezeltől 90, most 55 és 65 kr.

Elsőrendű sport flanel 13 kr.

1 vég 23 métr kitűnő angol flanel vászon ezeltől 9 frt.

50, most 5 frt.

1 vég 14 mtr 150 cm. lepedő-vászon ezeltől 9 frt 80,

most 6 frt 50 kr.

Üti bördők a legnagyobb választékban.

Nagy választék nyakendők- és kalapokban

Védjegy:

„Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller pótléka

egy régióknak bizonyult háziszser, mely már több mint 36 év óta legjobb fájdalom-
csillapító szernek bizonyult közsvennél,
csúznál és meghálesenél bedörzsölés-
képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Richter gyógyszerár az „Arany oroszlánhoz”, Prágában. Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

NAPTÁRAK!

AZ 1906. ÉVRE

már megjelentek és kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyv, zenemű- és papírárukereskedésében

Előjegyzési naptár . . . 60 fillér.

Erdélyi képes naptár. 60 „

Az erdélyi vásárok legpontosabb jegyzékével.

Fűszer, porcellán- és üvegereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 3 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendelleneségeiben, az epekövek eltakarítását szembe-
tűnően könnyíti, a bélhurut minden nemében, a nyálkás aranyérben, hasszervi dugulásokban, huykő képződéseiben, mézes huyárban, görvély- és mirigydagokban, angolköros csontlágulás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdítő ital, borral vegyítve páratlan! — Heten-
kint háromszor friss töltés! — Raktár
SZENTPÉTERY GERGELYNÉL,
Székelyudvarhelyt

Készlet Fokut vize 14 fillér!

Boros-főrnás borvize 8 fillér

A DRAGOMÁN CÉG

tisztelettel tudatja a nagyérdemű közönséggel, hogy a Frölich-féle újonnan épült üzletek baloldali részén a legnagyobb igényeknek megfelelő

KARÁCSONI ÉS ÚJÉVI BAZÁRT

nyitott. Valamint tisztelettel tudatja azt is, hogy a Kossuth-utcai főüzletében is minden néven nevezendő cikkek a legnagyobb választékban

A LEGMÉRSÉKELTEBB ÁRON SZEREZHEZTŐK BE.

Nyomatott Betegh Pál és Társa könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt, 1905.